

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Itziar Kerejeta Zabaleta

*Azpeitia,
Gipuzkoa
(1933)*

Aurkibidea

Biografia

Azpeitiko Madalena auzoan jaio zen 1933an, Motrailu baserrian. Aita Madalenakoa eta ama Elosiaga auzoko Iturralderdikoa baserrikoa zituen. Gerra garaia ezagutzea suertatu zitzaion umea bazen ere, eta etxez aldatu behar izan zuten. Eskolan, Elosiagan bertan eta mojetan ibili zen. Azpeitiko "Metroreanean" ibili zen josten ikasten. 23 urte zituela, Gasteizko etxe batera neskame joateko gonbitea jaso eta halaxe joan zen. Handik bueltatu eta josten jarraitu zuen.

Zintak

AZP-050

- **Proiektua:** Azpeitiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2009-10-14
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Eskolako oroitzapenak

- **Erref:** AZP-050/004
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:09:26. **Bukatu:** 00:10:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

<p>Mojekin eskolan zigor gutxi jasotakoa da bera. Noiz eta zer errezatzen zuten azaltzen du; erdaraz errezatzen zuten, eta euskaraz eginez gero, mojak gainean izaten zituzten.</p>

2. Eskolan laboreak ikasten

- **Erref:** AZP-050/005

- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:10:55. **Bukatu:** 00:12:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Lagunak nongoak zituen azaltzen du. Eskolan arratsaldetan laboreak egiten zituzten, eta gustura aritzen zen. Zer labore egiten zituzten aipatzen du. Nola bordatzen zuten azaltzen du. Etxeko joste-lanak berak egiten zituen.

3. Lehengo telak josteko trebetasuna

- **Erref:** AZP-050/007
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:14:16. **Bukatu:** 00:15:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Josteko telak non erosten zituen eta nolakoak izaten ziren aipatzen du.

Transkripzioa

- Eta telak nundik ateratzen zittuzun?
- Tela berriyak? Ene, ba, ehunenetik, ta kalin erosi, dendatan, dendan, saltzen dituen token. Eta ba gero ba aurre berriyak in. Oain ez da aurre berriak eta ibiltzen, bueno, tergalere zailleguere bada puskatzen, lengo tejidu baiño.
- Lengo telak zer zian, meheagok?
- Mehieguek ez, nahi bazun kruzau antzekuk eta lori xamarrek'e bai, baiño errezo, neretzako errezo puskatzen zienak e?
- Ibilli're bai, beste era batea, puskatzeko're ta.
- Bai, nik aurre berriyak nik botatzen nixkon. ta ez dakit zenek esan zin, "hik botatzen dixkon earki aurre berriyak prakai!" esaten zien. Nik bestiei ikusi ta...
- Aurre berrik esaten dezunen ze izaten zan, dana goitik behera?
- Bai, bueno, ez gerritik nahi badezu, hamendik edo hola, eta barren-barreneaiño're, pixkat goratxeo igual.

4. Baserriko arropak

- **Erref:** AZP-050/008
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:15:14. **Bukatu:** 00:16:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Lehen baserrian zer-nolako janzkera izaten zuten azaltzen du: hau da, soinekoak eta abarkak.

Transkripzioa

-Normalen, baserrin, ze jantzi ibiltzen zenduen ? Esan nahi det, eguneroko bizimodun.

-Ene ba, soiñekuek. Nik, guk, geo lehen bazien txanbrak-eta ibiltzen zituen, amamak.

-Txanbra?

-Txanbrie, gure amamak txanbrie esaten...

-Zeri esaten ziozuen txanbra?

-Ba zuk´e... ikusita eongo zea, hori, zea... A, hau ez da /ezta/ kendu ber.

Esto... Nola esango dizut /esangoizut/ ba...? Baserritar jazten die /jazteie/

ba? Pues jazkera hoixe. Bueno, guk ez e? Guk soiñekuk-eta ibiltzen

giñuzen. Baiño zeak, ia gureandik´e ya hasi zan soiñekukin ta. Baiño

amamak-eta ibiltzen zebe, ba, hori, txanbrie ta. Izekok-eta´re ez

txanbraik, soiñekuk-eta mas bien; amak´e bai.

-Eta... Abarkakin?

-Bai. Ta nei, gaiñea, abarkie gustatzen zitzaten, e? Hankie sujeto lagatzen

dizu /lagatzeizu/, ta geo, gaiñea, lehen esan dizutena, ba, nik ontziyek jaso

ta josten eo nauela aittitten zain eoten nintzen. Ta gero beak´e zea iten

zin, ni gaztie ta "Guk ibili beharko diñau baserriye hamen, guk ibili beharko

diñau /berkoñau /!" esaten zin aittittek, eta... Gu lehelengo biyok behintzet

sorora biyok beti.

5. Abarkak eta haien materiala

- **Erref:** AZP-050/009
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:16:25. **Bukatu:** 00:17:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Abarkak egiteko larrua nola lantzen zen azaltzen du. Abarka-sokak erosi egiten zituzten.

6. Artilezko galtzerdiak eta abarkak gustuko arropa

- **Erref:** AZP-050/010
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:17:45. **Bukatu:** 00:20:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Galtzerdiak artilezkoak izaten ziren, eta nola egiten zituzten azaltzen du.

Artilezko galtzerdi eta abarkekin oso gustura ibiltzen ziren. Eskolara joateko, beste zapata pare bat eramaten zuten, eta bidean ezkutatuta uzten zituzten abarkak.

7. Azpeitian josten ikasten ibili zenekoa

- **Erref:** AZP-050/011
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:20:14. **Bukatu:** 00:21:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Eskola bukatutakoan, Azpeitian ibili zen hiru urte josten ikasten. Orduko josteko makinak nolakoak ziren deskribatzen du.

8. Gasteizen neskame 18 urte

- **Erref:** AZP-050/012
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:21:48. **Bukatu:** 00:24:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

23 urte inguru zituela, Gasteiztik bila etorri zitzaizkion, eta han pasa zituen 18 urte etxeko lanak egiten. Etxeko andrea gaixo zegoenez, medikuarengana ere harekin joaten zen.

9. Gasteizko eguneroko bizimodua

- **Erref:** AZP-050/013
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:24:23. **Bukatu:** 00:26:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Gasteizko eguneroko bizimodua nolakoa izaten zen azaltzen du. Gasteizen egon zen 18 urteetan etxera etortzen zen noizean behin, eta kotxez ekartzen zuten.

10. Lan-baldintzak Gasteizen

- **Erref:** AZP-050/014
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:26:54. **Bukatu:** 00:27:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Gasteizen soldata ona irabazten zuen. Etxekoei ematen zien dirua inoiz falta bazen.

11. Gogo-jardunak eta bertan egindako lagunak

- **Erref:** AZP-050/017
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:31:22. **Bukatu:** 00:33:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Gogo-jardunetara joaten ziren, eta zer izaten ziren azaltzen du. Bera hiru aldiz egon zen Arantzazun gogo-jardunetan. Jardun haien bitartez ezagutu zituen bere Gasteizko lagunak. Igandetan haiekin ibiltzen zen, eta zer plan egiten zituzten aipatzen du.</p>

12. Baserriko lanak egiten gustura

- **Erref:** AZP-050/019
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:34:33. **Bukatu:** 00:37:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratztea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Gasteiztik etxera itzuli zenean, ganadua bazegoen. Baserriko lanak gustatzen zitzaizkion. Soroko lanak ganaduarekin egiten zituzten, eta nola moldatzen ziren azaltzen du. Baratztean landatutako barazkiak etxerako izaten ziren.

13. Baserrian garia nola lantzen zuten

- **Erref:** AZP-050/020
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:37:30. **Bukatu:** 00:40:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Garia ere egiten zuten, eta horretarako zer egin behar izaten den aurretik azaltzen du. Garia noiz eta nola biltzen zuten, eta nola jotzen zuten aipatzen du.</p>

14. Ogia etxean egiten

- **Erref:** AZP-050/021
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:40:15. **Bukatu:** 00:41:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Errezetak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Ogia etxean egiten zuten, etxe atzeko labean, eta noiz eta nola azaltzen du. Ogia etxerako izaten zen.</p>

15. Errotara joateko, astoak erakutsi bidea

- **Erref:** AZP-050/024
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:43:07. **Bukatu:** 00:44:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Behin errotara joan behar izan zuenean, astoari jarraitu eta ondo iritsi zen.</p>

Transkripzioa

- Ta errota ze jun ziñan?
 - Aittittek esan zian: "aizan, errota jun berra zeon". Eta karo, besteik eta hola juteko modukoik ez, anaye're artien'e gaztetxuo, ta ni pixkat beti zeago, neuk esatie ez dago ondo baiño, ta esan zien: "hara, ipiñiko diñau zakukin astue lotute eta hik astuei segiu, beak emango hau errota ta", ta "bai! Zea eramango nau!" esaten niyon, ta "baietz ba, baietz!" esaten zin aittittek. Hamen erten kamiñoa, ta kamiñue kruzau eta hartzen da Zabala eta geo Zabalan behera jun eta Errezil kamiñuen zeuen onduen errotie.
 - Nola izena zun errotak?
 - Estra, Estra Berri ta Estra Zahar zien. Ta Estra Berrin zeuen errota. eta esan zien zeak, esto, "ze, zuzen jun al zan?", ta "bai, bai, bai, zuk esanda bezela nik segitu diyot astuei ta ni han zean errotan azaldu naiz". Ta geo gaiñez zeuan aldapa bat, zeak, hor ez Azpeitin behera junda, eta biretxur ixtu-ixtua, ta "hantxe jun ber den kontuz e?" esan zin ta nere artien "bai bai, kontuz etorri beharra zeok hamen".

16. Elosiagaren itxura lehen eta orain

- **Erref:** AZP-050/028
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:46:18. **Bukatu:** 00:47:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

Lehen inguruan zer baserri zeuden aipatzen du; gaur egun baserri haietako asko hustu egin dira. Lehen Elosiagan zer eraikuntza zeuden azaltzen du.

17. 18 urtera arte jolasean

- **Erref:** AZP-050/030
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:48:07. **Bukatu:** 00:49:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetan zertan jolasten zuten azaltzen du. 18 urterekin oraindik jolasean ibiltzen ziren.

Transkripzioa

- Frontoira jolasea ta juten ziñeten?
- Bai, juten giñen, hoixe, ta zapatutan ibiltzen giñan geure edadeko... Hemezortzi urtekin gu Elosiyo bueltan ibiltzen giñen e? Ezta erromeitea ta're e? Gerotxuo arte.
- Zapoketan?
- Zapoketan.
- Ze izaten zan hoi?
- Hori, ba ixkututzen zea, ta geo ba tokatzen zakonai jartzen da begiyek itxite ta gu beste danak ixkututzen zien eta "bale!" hots eiten bazun baten batek; ba ertetzen zan hori, hola zegoan hori, ta gu billatzea.
- Izkutaketan bezela?
- Bai ba, hoixe, ixkutaketan.
- Eta beste zer jolas itten zenduen?
- Beste jolasiken ez, hoixe. hemezortzi urtekin'e hortxe ibiltzen giñen gu e?
- Ordun ezta jostailluik eta ezer'e?
- Ez, ba. Eta hemezortzi urtekin hortxe, aizu.
- Hemezortzi urtea arte hemen?
- Bai, bai, baiña hemezortzi urtekin gu hor ibilite gadela.

18. Erromeriara joaten hasi zirenekoa

- **Erref:** AZP-050/031
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:49:02. **Bukatu:** 00:51:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Ez ziren erromeriatar joaten atrebitzen, baina azkenean "derrigortuta" joan ziren. Erromeriak non eta noiz izaten ziren azaltzen du. Etxera garaiz etorri behar izaten zuten, bestela errieta egingo zieten eta. Erromerian dantza egiten zuten, baina dantza lotua ez zen libre.

19. Aisialdian taberna eta mendia

- **Erref:** AZP-050/032
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:51:00. **Bukatu:** 00:53:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Inguruan zegoen taberna ganbara batean egoten zen. Tabernan gizonak jokoan egiteko elkartzen ziren, eta emakumeak paseatzera joaten ziren. Orbela eta garoa biltzera mendira joaten ziren, eta nora zehazki azaltzen du.

20. Gerra garaiko oroitzapenak

- **Erref:** AZP-050/034
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:53:33. **Bukatu:** 00:55:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Gerra garaiko kontuez gogoratzen da, nahiz eta 3 urte zituen orduan. Orduko oroitzapenak aipatzen ditu. Lehen ogia jaten zuten, baina orain ohitura galdu du.

21. Gaixotzen zirenean, praktikantea

- **Erref:** AZP-050/035
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:55:51. **Bukatu:** 00:56:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikak

Laburpena:

Gaixotzen zirenean, praktikantea etortzen zitzairen etxera. Berak tifusa pasa zuen, eta pilula batzuk ematen zizkieten hura sendatzeko.

22. Tifusa etxera nola iritsi zen

- **Erref:** AZP-050/037
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:58:13. **Bukatu:** 00:59:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Tifusa nola harrapatu zuten etxean kontatzen du: izeba batek tifusa zuen gaixo bat zaintzean, etxera itzuli eta berekin ekarri zuen gaixotasuna.

Transkripzioa

- Ordun gaixotasun gehio're izaten zian tifusa bezela? Beste gaixotasunik?
- Nik tifus hori zeatu nun, ta ... a! Hori esan ber ziun: izeko horkua, añorgan, zeak, este, bere zean semin andrien ahizpa, semin andrie kalin

bizi zana eon Añorgan zaitzen ahizpa, ta harek ekarri honea tifusa, ahizpa horrek. Ta gero gaixo zeuela ta izeko hori jun da zea hori zaitzea, errege hori zaitzea kalea, ta gero harek ekarri zun etxea. Eta etxin'e lehen'e hoyen aman illoba o neskame o eon zan hor luxea, ta harek'e ke inklimankada ibili zan, baiña hola harrapau "de todo" ez ta gaztik'e hala pasa izengo zebe. Baiño gero gure izeko're ibilli zan han, gure izeko ber izeten zun aldeko izeko harek'e, ta han ibilli zan ta gero harek etxea ekarri zun. geo nik harrapau nuen, ta ni "cuarenta" kalenturiek. Geo anayek'e bai e? Baiño harek arintxeo pasa zuan. Baiño nik? Joe...

23. Kongregazioak eta Elizak zuten eragina

- **Erref:** AZP-050/040
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 01:01:55. **Bukatu:** 01:04:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Mariaren kongregazioan zegoen, eta dantza soltea egiten zuten. Gustatu ere nesken artean dantzatzea gustatzen zitzaien. Kongregaziora ez ziren hilero-hilero joaten, ez zen nahitaezkoa. Mezara igandeetan joaten ziren, eta meza noiz izaten zen azaltzen du.</p>

24. Ura etxean ez, eta iturrira joan behar

- **Erref:** AZP-050/042
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:06:09. **Bukatu:** 01:07:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Lehen etxean ez zuten urik, eta iturrira joan behar izaten zuten ur bila. Ura baldetan eta marmitatan ekartzen zuten. Arropa nola garbitzen zuten azaltzen du.

25. Argindarra etxera iritsi baino lehenagoko argia

- **Erref:** AZP-050/043
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 01:07:34. **Bukatu:** 01:09:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Argindarra beti ezagutu izan du Itziarrek etxean. Baina lehen, ez zenean, argia egiteko beste tresna batzuk erabiltzen zituzten.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com